

Posudek oponenta diplomové práce na téma:

Výtvarná výchova a komunita

autor: Aneta Tůmová
studijní program: Učitelství prozákladní školy
studijní obor: I.ST
vedoucí práce: Mgr. Magdalena Novotná, Ph.D.
oponentický posudek vypracoval: MgA. Jan Pfeiffer

Teoretická část

Autorka si vytyčila problematiku možností rozvoje spolupráce, angažovanosti a mezilidských vztahů prostřednictvím umělecky zaměřených projektů. Klade si současně otázku, zda-li může výtvarná výchova podporovat zájem žáků o svoje okolí a učít je angažovanosti. V teoretické části jsou popisovány jednotlivé metody a přístupy související s oblastí participace ve výtvarné výchově. Kapitola "Vizuální gramotnost" by zasloužila o něco obsažnější rozepsání. V závěru teoretické části autorka vhodně vybírá autority ze současné české umělecké scény, i díla, která přímo souvisejí s tématem, a byli jí inspirací pro praktickou část práce. Jednotlivé autory i vybraná díla věcně představuje (možná až přespříliš) vlastními slovy a poukazuje na momenty z prací, které ji konkrétně inspirovaly. Zde bych ocenil rovněž zahrnutí několika málo zahraničních projektů, tak aby téma umělecké angažovanosti bylo ukázáno v širším kontextu. V poslední kapitole teoretické části "Uskutečněné projekty" autorka představuje tři již realizované školní a galerijní projekty zaměřené na lokální komunikaci a komunitní rozvoj. Každý projekt autorka reflektuje, definuje slabiny i silné části.

Praktická část

V praktické části autorka realizovala projekt zaměřený na město Dačice v nedaleké vsi Hostkovic, kterou sama důvěrně zná. Projekt byl pojmenován „Město Dačice. Kam patříme?“. Hlavním řešeným problémem v projektu je historický fakt, že Dačice nyní územně spadají pod jižní Čechy. Původně však patřily pod jihozápadní Moravu. Autorka chtěla účastníky projektu (místní děti) vést ke kritickému, aktivnímu postoji v této otázce. Projekt podle jejích slov směřoval k zamyšlení, zda jejich místo bydliště považují za součást jižních Čech nebo jihozápadní Moravy, a zda sami sebe vnímají za Čechy či Moravany. Realizace projektu trvala jeden týden. Projekt byl rozdělen do čtyř fází. První, dvoudenní fáze proběhla formou procházky se šesti účastníky (dětmi ze vsi). V druhé fázi vznikla společná myšlenková mapa vyjadřující názor účastníků na příslušnost Dačic. Dále mapa sloužila jako inspirační zdroj pro malbu na plátěné nákupní tašky. Následné nošení tašek autorka vnímá jako deklaraci názoru ve veřejném prostoru a stimulaci k zamyšlení. U této aktivity bych ocenil větší důslednost při výtvarné realizaci, důraznější vedení při užití typografie (font, pauzy, umístění na formátu atd), a současně i výraznější vedení při hledání vizuálně přesvědčivých zkratk. Při třetím setkání autorka otevřela téma „co je hranice území“. Výsledkem tohoto setkání bylo vymezení fiktivní česko-moravské hranice na louce za vesnicí. Účastníci se po společném brainstormingu shodli na podobě cedule a znaků definujících Moravu. Jako pozitivní vnímám kolektivní práci dotaženou až do realizace v krajině. Domnívám se však, že výsledku by se dalo docílit i za použití méně stereotypních vizuálních prostředků, i vzhledem k inspiraci prací M.Jetelové „Iceland project“, který autorka dětem představila. Jako velmi zdařilou vnímám čtvrtou část - terénní sondu v podobě přepsaných video rozhovorů s deseti účastníky různého věku. Autorka z rozhovorů vyvozuje závěr, že moravanství je v Dačicích stále zakořeněno, přestože již téměř 60 let Dačice úředně spadají do jižních Čech.

Celkově práci vnímám jako vhodně koncepčně vyklenutou a gramaticky i stylisticky dobře zpracovanou. Oceňuji osobní angažovanost autorky na zvoleném tématu i pečlivé popisy a reflexe jednotlivých fází projektu. Rozhodně bych doporučil větší využití vizuálního potenciálu jednotlivých dílen, tak aby účinek aktivistického gesta byl opravdu dostatečně podpořen výraznou výtvarnou stránkou.

Doporučuji k obhajobě

Otázky k obhajobě:

1. Ve výčtu současných autorů nezmiňujete žádné autory zahraniční - proč, vyberte několik zahraničních příkladů.
2. Jakým způsobem by jste lépe dovedla účastníky k uchopení "roztříštěnosti ve vnímání své identity" kterou v práci zmiňujete?
3. Jak by projekt „Město Dačice. Kam patříme?“ mohl dále pokračovat, a jak by jste téma identity aplikovala i na jiná místa?

